

Tietotilinpäätös 2021

Vesilahden kunta

Tarja Heino
Tietosuojavastaava

30.3.2022
Kunnanhallitus

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Tiedonhallinta	3
2.1. Tilannekuva.....	3
2.2. Tiedonhallinnan kehittäminen.....	3
2.2.1. Tiedonhallintamalli	3
2.2.2. Asianhallinta	4
2.2.3. Digitointi.....	4
2.3. Tietosuojan kehittäminen	5
2.4. Tietoturvallisen toimintaympäristön kehittäminen	5
2.5. Tiedonhallintatyöryhmän toiminta.....	5
2.6. Osallistuminen valtion kehittämissuomiin	5
3. Osaamisen kehittäminen	6
3.1. Navisec-oppimisympäristö	6
3.2. Luottamushenkilökoulutukset	6
4. Seuranta	6
4.1. Tietosuojamittarit.....	7
5. Jatkokehittäminen ja toimenpiteet vuodelle 2022	8

1. Johdanto

Tietotilinpäätös tuo kootusti esille tiedonhallinnan toimintakentän aikaansaannokset ja kehittämistarpeet Vesilahden kunnassa. Tietotilinpäätös on osa kunnan vuotuista tilinpäätöstä.

2. Tiedonhallinta

”Tiedonhallinta on tietoprosessien järjestämistä siten, että tietojen saatavuus, löydettävyys ja hyödynnettävyys eri tarkoituksiin pyritään varmistamaan tiedon elinkaaren ajan.” Kuntaliitto.

2.1. Tilannekuva

Vesilahden kunta on mukana Tampereen kehyskuntien yhteisessä tietohallinto-organisaatiossa. Vesilahdessa monet käytössä olevat järjestelmät ovat yhteishankintoja ja niiden toimintaympäristöstä vastasi vuonna 2021 Tieto Oyj.

Vuonna 2021 Vesilahden kunta vakiinnutti sähköisen asianhallintajärjestelmän käytön kaikkeen päätöksentekoon. Toimintaprosesseja on pystytty sujuvoittamaan merkittävästi erityisesti opetuspuolella. Asianhallinnan sujuvuutta on lisätty myös sähköisen allekirjoituspalvelun käyttöönotolla.

Kunta aloitti myös sähköisen kokoushallinnan täysimittaisen käytön yhdessä luottamushenkilöiden kanssa. Sähköinen kokoushallinta on ollut hyödyllinen erityisesti etäkokouksia järjestettäessä.

Kunnan tarjoamissa palveluissa on otettu käyttöön uusia ja kehitetty olemassa olevia asiakashallintajärjestelmiä. Myynti- ja markkinointipuolella on uudistettu voimakkaasti sidosryhmien asiakashallintaa sen toimenpiteiden tehostamiseksi (HubSpot). Myyntiä ja markkinointia tukemaan on aloitettu lisäksi järjestelmällinen verkkosivu-, media- ja sosiaalisen median seuranta (Google Analytics, Meltwater). Alueellinen PIKI-kirjasto on uudistanut verkkokirjastoaan, joka palvelee nyt entistä monipuolisemmin asiakkaitaan ja paikallisten kirjastojen henkilökunta opastaa asiakkaitaan uusien palvelujen käytössä (perhetili, e-aineisto).

Paperiaineiston digitoinnissa otettiin ensimmäisiä askelia, kun rakennusvalvonnassa aloitettiin vanhojen rakennuslupien digitointi.

2.2. Tiedonhallinnan kehittäminen

2.2.1. Tiedonhallintamalli

Tiedonhallintalaissa säädetään kuvausveloitteesta, tiedonhallintamallista. Tiedonhallintamallissa kuvataan kunnan toimintaprosessit ja niihin liittyvät tietovarannot, tietoaineistot, tietojärjestelmät ja tietoturvajärjestelyt sekä kytkökset muihin kunnan toimintaprosesseihin ja ulkoisiin toimijoihin.

Tietojärjestelmiin liittyen kunta ylläpitää myös järjestelmäsalkkua, joka sisältää tiedot käytössä olevasta teknologiasta, tietoryhmät sekä yleiskuvauksen ja käyttäjähallinnan tietoja keskeisistä käytössä olevista järjestelmistä. Tietojärjestelmäsalkkua päivitettiin vuonna 2021 vastaamaan tiedonhallintalain vaatimuksia ja tiedon tuottaminen toimialoilta jatkuu.

Vesilahden kunta on julkaissut verkkosivuillaan tiedonhallintalain velvoittaman asiakirjajulkisuuskuvauksen helpottamaan tietopyyntöjen tekemistä (<https://www.vesilahti.fi/kunta-ja-hallinto/asiointi/arkisto/>).

2.2.2. Asianhallinta

”Asianhallinta tarkoittaa organisaation toimintaprosesseihin sisältyvien asioiden ja niihin liittyvien asiakirjojen käsittelyn ohjaamista niiden koko elinkaaren ajan. Asianhallinta pyrkii tehostamaan asioiden valmistelua, käsittelyä, päätöksentekoa, julkaisemista, arkistointia ja hävittämistä sekä asiakirjatietojen hallinta.” Kuntaliitto.

Tiera –omistajakuntana otimme vuoden 2020 aikana käyttöön Tiera tiedonhallinta –ratkaisun (pilvipalvelut) sähköistämään kunnan asiankäsittelyprosesseja. Kunta on ratkaisun avulla päässyt siirtymään asiakirjakeskeisyydestä parempaan asiakokonaisuuksien hallintaan. Tieto on helpommin uudelleen käytettävissä ja tiedon eheyden luotettavuus paranee. Järjestelmän käyttöönotto myös tehostaa toimintaa ja asioiden käsittelyä.

Vuosi 2021 oli ensimmäinen kokonainen kalenterivuosi CaseM asianhallintajärjestelmän käytössä. Vuoden 2021 aikana järjestelmässä

- avattiin diaariin 363 uutta asiaa
- tehtiin 581viranhaltijapäätöstä
- käsiteltiin 614 toimielinpäätösehdotusta (70 kokousta)
- julkaistiin verkkosivuille 102 kuulutusta

Vuoden 2021 syksyllä aloitti uusi valtuusto ja uudelle valtuustokaudelle laajennettiin CaseM sähköinen kokoushallinta täysimittaisesti sisältämään myös luottamushenkilöiden toiminta.

Vuoden 2021 aikana hankittiin järjestelmän yhteyteen myös sähköisen allekirjoituksen palvelu. Palvelun käyttöönotto osoittautui erittäin haasteelliseksi ja kunta kartoittaa edelleen sopivan palvelun käyttöönottoa pöytäkirjojen ja muiden asiakirjojen allekirjoittamisen osalta. Viranhaltijapäätökset allekirjoitetaan tällä hetkellä sähköisesti CaseMissä Fujitsun mPollux palvelulla.

Vesilahden kunta liittyi vuonna 2021 Porin kaupungin vetämään HAKA-projektiin (Hankkeiden ja Kaavoituksen kehittämisen CaseM-projekti), jolla kehitetään ja päivitetään hankkeita ja kaavoitusta koskevan asianhallinnan tiedonohjausta tuottamaan julkaisusivustolle tietoa näihin liittyvästä päätöksenteosta. Projektin on määrä valmistua vuoden 2022 syksyllä.

Asianhallintaa ohjaavan tiedonohjaussuunnitelman jatkuva määrätietoinen päivittäminen tähtää Kansallisarkistolta haettavaan sähköisen arkistoinnin lupaan, jonka olemassa oleva järjestelmä jo itsessään mahdollistaa.

2.2.3. Digitointi

Vesilahden kunnassa on viimeisen 10 vuoden aikana siirrytty pienin askelin kohti sähköisen aineiston maailmaa. Viimeisen viiden vuoden aikana Vesilahden kunnassa kopiopaperin kulutus on vähentynyt n. 50 %.

Sähköinen aineisto tehostaa merkittävästi tiedon saatavuutta ja hyödynnettävyyttä. Sähköisen aineiston lisäämiseksi on nyt ryhdytty digitoimaan paperista aineistoa. Ensimmäisenä on vuorossa rakennusvalvonnan vuotta 1989 vanhemmat rakennusluvut. Kunnalle hankitulla suurkuvatulostimella on mahdollista digitoida isommatkin rakennuspiirustukset (<A0). Digitoitu aineisto tallennetaan sähköiseen lupapalveluun.

2.3. Tietosuojan kehittäminen

“Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojan tarkoituksena on osoittaa, milloin ja millä edellytyksillä henkilötietoja voidaan käsitellä.” Tietosuojavaltuutetun toimisto.

Henkilötietojen asianmukaisen käsittelyn varmistaminen on keskeisestä kaikessa tiedonhallintaan liittyvässä kehittämisessä. Kunta on sähköistä asiointia kehittäessään ottanut lomakkeistossa käyttöön Suomi.fi tarjoamaa vahvaa tunnistautumispalvelua. Vahvalla tunnistamisella kunta varmistaa sähköisessä asiointissa asiakkaan henkilöllisyyden ja Suomi.fi Viestit-palvelun avulla viestintä sujuu kumpaankin suuntaan joustavasti ja tietoturvallisesti.

2.4. Tietoturvallisesta toimintaympäristön kehittäminen

Tietoturvan osalta Vesilahden kunnassa noudatetaan Tampereen kaupunkiseudun kuntien yhteistä tietoturvalitikkaa. Seudullisesti kehitettiin mm. lokivalvontaa, työasemien lisäsuojauksia ja laitehallintaa.

Etätyösuositus jatkui Vesilahden kunnassa koko vuoden 2021. Verkkokapasiteetti, laitteet ja ohjelmistot ovat toimineet muuttuneissa olosuhteissa hyvin.

Vesilahden kunnan henkilöstölle päätettiin hankkia henkilökortit. Henkilökortti pidetään näkyvillä työtehtäviä suoritettaessa ja esimerkiksi ruokatauolla kunnan toimipisteissä.

2.5. Tiedonhallintatyöryhmän toiminta

Työryhmässä on edustus kaikilta kunnan toimialoilta. Työryhmä kokoontui vuonna 2021 yhdeksän (9) kertaa, noin kuukauden välein. Työryhmän vetäjänä toimii hallintojohtaja. Muut työryhmän jäsenet ovat kehitysjohtaja, kunnaninsinööri, sivistysjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, ICT-asiantuntija, ruokapalvelupäällikkö ja hallinnon suunnittelija/tietosuojavastaava.

2.6. Osallistuminen valtion kehittämisohjelmiin

Vesilahden kunta on mukana valtiovarainministeriön julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisohjelman toimeenpanohankkeessa, JUDOssa.

Osana JUDO-hanketta Vesilahden kunta osallistui Digi- ja väestötietoviraston järjestämään TAISTO 2021 –harjoitukseen. Harjoituksen tavoitteena on kehittää organisaation tietoturvallisuuden hallintaa, johtamista ja viestintää tietoturvaloukkaustilanteissa. Lisäksi harjoituksella kehitetään kunnan henkilötietojen tietoturvaloukkauksissa tarvittavia prosesseja, kuten kykyä arvioida syntyneitä riskejä, tehdä tarvittavat viranomaisilmoitukset ja viestiä tilanteesta.

TAISTO 2021 –harjoituksessa havaitut kolme kehityskohdetta:

	<i>Kehityskohde</i>	<i>Vastuullinen viranhaltija/ toimielin</i>
1	Tiedonohjaussuunnitelman päivittäminen	Hallinnon suunnittelija
2	Tietoturvaohjeistuksen sijainnin määrittäminen ja hajauttaminen	Tiedonhallintatyöryhmä
3	Kriisiviestinnän laitteiston ja sovellusten määrittäminen	Tiedonhallintatyöryhmä

3. Osaamisen kehittäminen

Henkilöstön perehdytysuunnitelmassa on mukana tietoturva- ja tietosuoja-asiat. Henkilöstölle on tarjolla kirjallisia ohjeita, sähköinen oppimisympäristö sekä verkkoympäristö, joka tarjoaa seudullista koulutusta.

3.1. Navisec-oppimisympäristö

Vesilahden kunta on hankkinut henkilöstölleen sähköisen oppimisympäristön tietosuoja- ja tietoturva-asioissa. Oppimisympäristö toimii työkaluna henkilöstön kouluttamisessa ja perehdyttämisessä.

Oppimisympäristössä on koko henkilöstöä koskevan osuuden lisäksi omat osiot opetustoimelle ja varhaiskasvatukselle näiden erityislainsäädäntö huomioiden.

Koulutuksessa käydään läpi muun muassa tietoturvan ja tietosuojan perusteita, henkilöstön tietoturvallista toimintaa, tietoturvaa sosiaalisessa mediassa ja henkilötietojen käsittelyä. Henkilöstö veloitetaan suorittamaan tietoturva- ja tietosuojakoulutus kerran vuodessa.

Sähköinen oppimisympäristö vahvistaa henkilöstön tietosuoja- ja tietoturva –osaamista ja mahdollistaa oppimisen seurannan.

3.2. Luottamushenkilökoulutukset

Uudelle valtuustokaudelle valituille luottamushenkilöille järjestettiin kauden alussa paljon luottamushenkilökoulutuksia. Tietoturva- ja tietosuoja-asioita korostettiin erityisesti luottamustoimityössä käyttämänsä työlaitteen käytössä (30/34 valitsi kunnan tarjoaman työlaitteen), asiakirjojen käsittelyssä ja etäkokouksiin osallistumisessa.

4. Seuranta

Jotta toiminnan tehokkuutta ja onnistumista voidaan mitata, tiedonhallinnan seuranta suoritetaan osana kunnan kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Tietosuojan osalta on lisäksi aiemmin määritelty kolme tietosuojamittaria.

4.1. Tietosuojamittarit

1: Tietosuoja- ja käsittelytoimien selosteet

Vesilahden kunnan ylläpitämiä henkilötietoja sisältäviä rekisterejä koskevat informointiasiakirjat eli tietosuojaselosteet ovat julkisesti esillä kunnan verkkosivuilla. Tietosuojaselosteita on tällä hetkellä 29 kpl.

Käsittelytoimien seloste on kirjallinen kuvaus Vesilahden kunnan tekemästä henkilötietojen käsittelystä.

<i>Vuosi</i>	<i>Tietosuojaselosteet (lkm)</i>	<i>Käsittelytoimien selosteet (lkm)</i>
2021	29	16
2020	29	16
2019	28	16
2018	26	16

Mittari 2: Tietoturvapoikkeamat

Henkilötietojen tietoturvapoikkeamalla tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu, henkilötietoja luovutetaan luvottomasti tai niihin pääsee käsiksi taho, jolla ei ole käsittelyoikeutta.

Vesilahden kunnalle on määritelty tietoturvapoikkeamien hallintamalli.

Vuonna 2021 tietosuojavastaava kirjasi neljä (4) tietoturvapoikkeama-ilmoitusta.

<i>Vuosi</i>	<i>Tietoturvapoikkeama (lkm)</i>	<i>Ilmoitus valvontaviranomaiselle (lkm)</i>
2021	4	1
2020	3	0
2019	1	0
2018	3	1

Mittari 3: Koulutukset ja perehdytykset

Vesilahden kunta ylläpitää henkilöstönsä tietosuoja-osaamista koulutuksella ja perehdytyksellä. Toimialat hankkivat ulkoista tietosuojakoulutusta toimialan erityislainsäädäntöön liittyen.

Henkilöstölle tarjottavaa tietosuojakoulutusta ollaan kehittämässä ja etsimässä uudenlaista verkko-koulutusta koko henkilöstölle.

<i>Vuosi</i>	<i>Toimialakohtaiset (lkm)</i>	<i>Yleiset tietosuojainfot (lkm)</i>	<i>Perehdytykset (lkm)</i>
2021	-	-	4
2020	-	-	-
2019	-	1	4
2018	10	2	-

5. Jatkokehittäminen ja toimenpiteet vuodelle 2022

1. Tiedonhallinta

- Vesilahden kunnan tiedonhallintamallin jatkokehittäminen.
- Vesilahden kunnan tietojärjestelmäsalkun ajantasaistaminen jatkuu.
- Varhaiskasvatuksen uuden toiminnanohjausjärjestelmän muutosprojekti on käynnissä. Toteutuessaan uusi Seutuvaka (eVaka) korvautuu nykyiset järjestelmät; Vaka-Effican ja Päikyn.
- Opetuspuolen DigiOne -hankkeen eteneminen. Toteutuessaan uusi järjestelmä korvautuu nykyiset järjestelmät; Primuksen, Wilman ja Kurren.
- Teknisten palvelujen palvelupyynnöjärjestelmän Buildercomin korvaaminen uudella, yksinkertaisemmalla järjestelmällä.
- Tiedonhallinnan toimintaympäristön rakenteen määrittely (O365 sovellukset ja muut järjestelmät).

2. Asianhallinta

- Kunta kiinnittää vahvasti huomiota tuottamiensa asiakirjojen saavutettavuusvaatimukseen. Tämä tarkoittaa mm. verkkoympäristöissä jaettavan materiaalin selkokieli-syyttä ja oikeanlaista rakenteisuutta.
- Tiedonohjaussuunnitelmaa kehitetään asiaryhmä kerrallaan.
- Sähköisen allekirjoituspalvelun laajamittainen käyttöönotto kunnassa.

3. Tietosuoja

- Henkilöstön tietoturva- ja tietosuoja -oppimisympäristön käyttöönotto koko henkilös-tölle keväällä 2022.
- Tietosuojadokumentoinnin katselmoinnin kehittäminen.
- Tietosuojamittareiden kehittäminen.

4. Tietoturvallinen toimintaympäristö

- Verkkolevyistä luopuminen ja siirtyminen pilvipalvelujen käyttöön.